

DUSIA IR METELYS

DUSIA AND METELYS

TOP 3: rudė, vidutinis genys, vandens paukščių santalkos.

TOP 3: Ferruginous Duck, Middle Spotted Woodpecker, agglomerations of waterfowl.

Tikslinės rūšys: rudakaklis naras, juodakaklis naras, rudakaklis kragas, juodakaklis kragas, raguotasis kragas, pilkoji žąsis, gulbė giesmininkė, mažoji gulbė, rudagalvė antis, kuoduotoji antis, rudė, žiloji antis, juodoji antis, nuodėgulė, ledinė antis,

Notable species: Red-throated Loon, Black-throated Loon, Red-necked Grebe, Black-necked Grebe, Horned Grebe, Greylag Goose, Whooper Swan, Tundra Swan, Common Pochard, Tufted Duck, Ferru-

klykuolė, mažasis dančiasnapis, vidutinis dančiasnapis, didysis dančiasnapis, jūrinis erelis, laukys, vidutinis genys, baltnugaris genys, ūsuotoji zylė.

Vietovės aprašymas. Dusia, Metelys ir Obelija – trys, greta vienas kito po paskutinio ledynmečio susidarę ežerai, tyvuliuojantys 10 km į rytus nuo Lazdijų ir 12 km į pietvakarius nuo Alytaus. Visi trys ežerai patenka į Metelių regioninį parką. Dusia yra trečias pagal dydį (2 334,2 ha) ir vienas vėliausiai Lietuvoje užšąlančių ežerų, todėl vietinių dar vadinamas Dzūkų jūra.

Stebėjimo taktika. Kaip ir daugelio didžiųjų Lietuvos ežerų, Dusios ir Metelio ornitologinė svarba itin išryškėja per pavasarinę ir rudeninę vandens paukščių migraciją. Ežerų

ginois Duck, Greater Scaup, Black Scoter, Velvet Scoter Long-tailed Duck, Common Goldeneye, Smew, Red-breasted Merganser, Common Merganser, White-tailed Eagle, Eurasian Coot, Middle Spotted Woodpecker, White-backed Woodpecker, Bearded Reedling.

Site description. Dusia, Metelys and Obelija are three close lying lakes formed after the last glacial period, located 10 km east from the town of Lazdijai and 12 km southwest from the town of Alytus. The three lakes are situated within the boundaries of the Meteliai Regional Park. Lake Dusia is the third biggest lake, 2334,2 ha, in Lithuania, it gets frozen latest in the country, locals also call it “sea of Dzūkija people”.

Laukiai Dusios ežere © Artūras Pečkys

Eurasian Coots in lake Dusia © Artūras Pečkys

Metelių apžvalgos bokštas © Metelių regioninis parkas
The observation tower in Meteliai © Meteliai Regional Park

atabrado zonos plačios, todėl čia formuojasi gausios migruojančių paukščių santalkos. Kovo–balandžio ir rugpjūčio–lapkričio mėnesiais ežeruose sparnuočiai telkiasi poilsio. Planuodami stebėjimo maršrutą, atminkite, kad migracinės paukščių santalkos susidaro priešvėjinėje ežero priekrantėje, kur bangavimas mažiausias.

Pavasarinė migracija. Pavasarinė vandens paukščių migracija ežeruose prasideda vos tik atitirpus pakrantėms ir atsiradus pirmųjų properšų. Jose netrukus pasirodo didžiosios ir kuoduotosios antys, klykuolės, didieji dančiasnapiai, gulbės nebylės. Paprastai migruojančių vandens paukščių pikas prasideda kovo paskutinę dekadą ir balandžio pirmąją, kai ežere ir jo pakrantėse leidžiasi gausūs ančių ir žąsų būriai. Balandžio antroje pusėje van-

Birdwatching sites and tactics. The ornithological importance of Dusia and Metelys reveals itself in spring and autumn migration periods of waterfowl, in particular. Shallow zones of the lakes are wide, thus rich agglomerations of migrating waterfowl are formed. In March–April and August–November birds mass in the lakes for rest. When planning a birdwatching route, it is necessary to keep in mind that migrating agglomerations of birds form on the windward shore of the lake where waves are lowest.

Spring migration. In the lakes, spring migration of waterfowl starts as soon as ice at the shores begins to come off and the first glades appear. Without any delay, Mallards, Tufted Ducks, Common Goldeneyes, Common Mergansers, Mute Swans come

dens paukščių ima mažėti, o gegužės pradžioje lieka tik čia perintys sparnuočiai. Tūkstantiniuose ančių būriuose daugumą sudaro kuoduotosios antys ir klykuolės, tačiau matyti ir dešimtys didžiųjų dančiasnapių, ausuotųjų kraugų, kiek gausiau laukių, kurių čia pavasariais pastebima iki kelių šimtų individų. Vandens paukščių būriuose galima įžiūrėti ir eurazinių cyplių, šaukštasnapių, smailiauodegių, rudagalvių ančių, dryžagalvių ir rudagalvių kryklių. Be gausių ančių būrių, ežere nakvynės leidžiasi žąsys. Kovo pabaigoje daugumą sudaro tundrinės ir želmaninės žąsys, o balandį pastarųjų sumažėja ir padaugėja baltakakčių žąsų. Tinkamiausios vietos žąsims stebėti – laukai aplink Buckūnų kaimą ⑩, šiaurinė Metelio ežero dalis ① ir pietinė Dusios ežero dalis prie Kryžių koplyčios ⑤, ⑥. Pavasarį antys geriausia stebėti iš taškų ①, ②, ⑤, ⑨ (kaip iki jų atvykti, žr. rudeninės migracijos aprašymą).

here. Usually, the peak of migrating waterfowl starts in the last decade of March and the first decade of April: abundant flocks of ducks and geese alight on the lake and its shores. In the second half of April the number of waterfowl starts to decrease and in May solely breeding birds are found here. In the flocks of thousands of ducks the biggest number includes Tufted Ducks and Common Goldeneyes; Common Mergansers, Great Crested Grebes are found in few tens; Eurasian Coots are more abundant – up to several hundreds individuals may be found here in spring. Among the waterfowl flocks visitors may notice Eurasian Wigeons, Northern Shovelers, Northern Pintails, Common Pochards, Garganeys and Eurasian Teals. Besides abundant flocks of ducks, geese alight on the lake to stay overnight. In late March these are mainly Tun-

Vaidas iš paukščių stebėjimo regyklos prie Dusios Kojos © Marius Karlonas

A view from the observation platform at the Dusios Kojas bay © Marius Karlonas

Rudeninė migracija. Geriausias metas aplankyti Dusios ir Metelio ežerus – rudenio. Tada juose telkiasi tūkstantiniai vandens paukščių būriai, leidžiasi jūrinės antys, narai ir gulbės.

Stebėti pradėkite Metelių kaime, į kurį galima atvykti nuo Alytaus, važiuojant per Seirijus, arba iš šiaurinės pusės, keliaujant per Simną. Iš pradžių verta apžiūrėti Metelio ežerą. Kaimo gale esanti automobilių stovėjimo aikštelė ir tiltelis į ežerą – puiki vieta apsižvalgyti ①. Čia dažniausiai galima pamatyti ausuotuosius kragus, laukius, klykuoles, kuoduotąsias antys, vėlyvą rudenį kartais plaukioja ir narai, juodosios antys bei nuodėgulės.

Antras stebėjimo taškas – Metelių apžvalgos bokštas ②. Iš jo atsiveria ne tik puikus kraštovaizdis, bet ir platus apžvalgos laukas į Metelio ežerą bei Kemsinės pievas. Šioje Metelio dalyje lapkritį ir gruodį būna didžiausios gulbių nebylių santalkos, neretai – daugiau kaip 100 individų vienoje vietoje. Kartais tarp gulbių nebylių pasitaiko ir

dra and Taiga Bean Geese, whereas in April they decrease in numbers, with Greater White-fronted Geese prevailing. The best site to observe geese is the fields around the village of Buckūnai ⑩, the northern part of lake Metelys ① and the southern part of lake Dusia at the Chapel of Crosses ⑤, ⑥. In spring, birdwatching points ①, ②, ⑤, ⑨ are best to observe geese (see *Autumn migration* for access information below).

Autumn migration. The best season to visit lakes Dusia and Metelys is autumn. At that time the lakes reveal to their utmost, thousands of waterfowl flock together, Mallards, Loons and Swans alight here.

Usually, birdwatching route starts at the village of Meteliai where you may come from Alytus via Seirijai or from the north direction via Simnas. Having come to Meteliai it's a good idea to observe lake Metelys. The parking lot at the end of the village of Meteliai and the pier into the lake are ex-

Ančių būriai Dusios ežere © Marius Karlonas

Flocks of ducks in lake Dusia © Marius Karlonas

Gulbės giesmininkės (*Cygnus cygnus*) © Marius Karlonas

Whooper Swans © Marius Karlonas

giesmininkių, todėl svarbu dėmesingai apžiūrėti jų būrį. Visame ežere dažni laukiai ir ausuotieji kragai. Iš šio apžvalgos taško patogu paukščius stebėti ištisus metus.

Trečias sustojimas – prie Dusios ③. Apžiūrėję Metelij, vykite prie Dusios. Metelių kaime, prieš kapines pasukę į dešinę (važiuojant nuo Seirijų), smėlėtu keliuku keliaukite iki pat ežero. Šioje vietoje paukščiai maitinasi arti kranto, todėl išlipę iš automobilio atsargiai prieikite prie pakrantės. Priekrantėje dažniausiai būriuojasi gulbių nebylių ir giesmininkių būriai, klykuolės, didžiosios antys, o kartais visai iš arti pasiseka pamatyti narus.

Ketvirta vieta – Metelių regioninio parko lankytojų centras ④. Iš Metelių kaimo važiuokite Seirijų kryptimi ir už kilometro sukite dešinėn asfaltuotu keliu. Už 40 m pamatysite lankytojų centro nuorodą – sezono metu jis

cellent points for the first look around ①. Here you may see Great Crested Grebes, Eurasian Coots, Common Goldeneyes, Tufted Ducks, in late autumn sometimes Loons, Black Scoters and Velvet Scoters swim around here.

The second stop: Meteliai observation tower ②. From the tower a gorgeous landscape and a wide observation field for lake Metelys and the Kemsinė meadows open. In November-December, the biggest agglomerations of Mute Swans appear: often over 100 individuals are found in one place. Sometimes Whooper Swans may be found among Mute Swans, thus attentive look at the flock might be helpful. Eurasian Coots and Great Crested Grebes are common in the entire lake. The observation tower is a convenient birdwatching site all year round.

dirba ir savaitgaliais. Prie lankytojų centro yra nemaža automobilių stovėjimo aikštelė. Čia ežerą patogu apžiūrėti nuo liepto, prie kurio rugpjūtį ir rugsėjį mėgsta maitintis didieji dančiasnapiai, o rugsėjo antroje pusėje ir spalio pirmojoje būriuojasi gausūs laukių būriai, kartais jų suskaičiuojama iki 5 000 individų. Klykuolės ir gulbės nebylės taip pat mėgsta šią vietą.

Penktas taškas – pietinėje Dusios dalyje, ties Sutrės kaimu ⑤. Neprivaziavę kaimo, prieš pat pušynėlį pasukite į keliuką dešinėje ir už 200 m atvyksite prie ežero. Ši stebėjimo vieta iš pirmųjų išsiskiria tuo, kad, be minėtų paukščių, čia renkasi visų rūšių kragai, tarp kurių kartais pavyksta išvysti ir retuosius rudakaklius, juodakaklius bei raguotuosius kragus. Įlankoje, priešais Kryžių koplyčią, lapkričio ir gruodžio mėnesiais būriuojasi gulbės giesmininkės, atidžiau apžiūrėjus tarp jų galima aptikti ir mažųjų gulbių.

The third stop: Dusia ③. Having observed Metelys, move to Dusia. In the village of Meteliai at the cemetery turn right (coming from Seirijai), follow the sandy road to the lake. On this site birds feed on the shore, so having left your vehicle carefully walk to the shore. Usually, close to the shore Mute and Whooper Swans, Common Goldeneyes, Mallards flock, you may also happen to be lucky to observe Loons in a close distance.

The fourth stop: the Visitor Centre of the Meteliai Regional Park ④. From the village of Meteliai drive to the direction to Seirijai 1 km, then turn right to the small asphalt road. Beyond 40 m you will find the sign directing to the Visitor Centre, open on working days, also on weekends in the season. You will find a spacious parking lot at the Visitor Centre. It is convenient to observe the lake from the pier around which in August and

Didžiųjų dančiasnapių (*Mergus merganser*) šeima © Artūras Pečkys
A family of the Common Merganser © Artūras Pečkys

Šeštas sustojimas – prie Kryžių koplyčios ⑥. Automobilį palikę prie vartų, paėjękite 300 m iki pakrantės. Nors šis stebėjimo taškas netoli penktojo, tačiau čia kartais arti kranto plaukioja kragai, ančių būriai, o einant per pievą iki pakrantės juodalksnyne galima išgirsti ir pamatyti alksninukų būrius ir didžiuosius marguosius genius.

Septintas sustojimas – Zebrėnų kaime ⑦. Nuo koplyčios pavažiavę 2,5 km, pasukite į keliuką dešinėje – jis veda link pakrantėje esančios pavėsinės. Šiame taške didelių paukščių santalkų dažniausiai nebūna, bet vėlyvą rudenį kartais galima pamatyti ančių nuodėgulių ir narų. Vasaros pabaigoje pakrantės juodalksniuose ties Zebrėnų kaimu poilsio ir nakvynės leidžiasi didieji kormoranai. Nors šie sparnuočiai čia neperi, tačiau per migraciją suskaičiuojama iki 800 paukščių.

Aštuntas stebėjimo taškas – Prelomčiškės piliakalnis ⑧. Nuo čia atsivers ne tik ypatingas Dzūkijos kraštovaizdis, bet ir puikus apžvalgos laukas į šiaurinę Dusios ežero dalį. Žvalgantis nuo piliakalnio būtina turėti monoklį. Paukščių arti kranto nedaug, tačiau dėl geros ežero apžvalgos šiame taške dažnai pastebima ir retesnių sparnuočių. Ši vieta bene mėgstamiausia jūrinių ančių – lapkričio ir gruodžio mėnesiais jų čia galima suskaičiuoti iki 40 individų. Pasi-taiko ir juodųjų ančių, o vieną kartą čia matyta net ledinė antis.

Devintas taškas – regykla ties Dusios Koja – įlanka šiaurinėje ežero dalyje ⑨. Nuo piliakalnio pavažiavę 1,75 km, pasukite į ežero pakrantės

September Common Mergansers gather to feed; in late September and early October Eurasian Coots flock, sometimes up to 5000 individuals in lake Dusia. Common Goldeneyes and Mute Swans like this place too. The fifth stop: the southern part of Dusia by the village of Sutrė ⑤. When you come close to the village, at the pine grove turn right to the small road, continue for 200 m and you will come to the lake. From this bird-watching point you may observe the birds mentioned above, also all species of Grebes like this place, including rare Red-necked, Black-necked and Horned Grebes. In November-December, in front of the Chapel of Crosses Whooper Swans flock in the bay, and being attentive you may also find Tundra Swans among them.

The sixth stop: the Chapel of Crosses ⑥. Having left your vehicle at the Chapel gate walk 300 m towards the shore. Though this bird-watching point is close to the fifth stop, here you may also observe Grebes and flocks of ducks swimming near the shore, in the black alder forest you may hear and watch flocks of Eurasian Siskins and Great Spotted Woodpeckers.

The seventh stop: the village of Zebrėnai ⑦. Having gone 2,5 km turn right to the small road leading to an harbour on the shore. Usually, here you may not find big agglomerations of birds but in late Autumn sometimes Velvet Scoters and Loons are observed at this point. In late summer, Great Cormorants alight on lakeside

link vedantį keliuką dešinėje. Pavažiavę 700 m, palikite automobilį ir toliau 400 m eikite pėsčiomis — iki regyklos ⑨. Gerbkite privačią teritoriją, kurioje, žemės savininkui sutikus, projekto metu pastatyta vieša paukščių regykla. Šis stebėjimo taškas yra vienas geriausių Dusios ežero pakrantėje, nes prie Dusios Kojos nendrynų ir seklių pakrančių telkiasi gausūs vandens paukščių būriai. Netoli regyklos būriuojasi laukiai, nebylės, giesmininkės ir mažosios gulbės, gausūs kuoduotųjų ančių būriai, tarp kurių neretai įsimašo ir žilųjų ančių. Čia galima stebėti klykuolių būrius, pavienes rudagalves antis, ausuotuosius kragus. Įsiklausę pakrantės nendrynuose išgirsite ūsuotąsias zyles, kurios čia ir žiemoja.

Visas maršrutas — prie Dusios ir Metelio siekia 28 km. Norint

black alders by the village of Zebrėnai for rest and overnight. Though these birds do not breed here, however a flock of up to 800 birds is found.

The eighth stop: hill fort Prelomčiškė ⑧. From here you will enjoy a gorgeous landscape of Džukija and a splendid observation field to the northern part of Dusia. A monocular is indispensable for birdwatching from the hill fort. Here not many birds gather close to the shore but due to good overview often the most interesting observations are captured. Sea ducks like this place very much, here about 40 individuals of these may be counted in November-December. Occasionally Black Scoters occur here too, the Long-tailed Duck was recorded here once.

The ninth stop: the birdwatching platform at the Dusios Kojas bay in the northern part of the lake ⑨. Having

Žąsų būrys prie Buckūnų kaimo © Artūras Pečkys

A flock of geese at the village of Buckūnai © Artūras Pečkys

Didysis kormoranas (Phalacrocorax carbo)

© Dalia Račkauskaitė

Great Cormorant © Dalia Račkauskaitė

nuodugniai išžvalgyti ežerus iš visų taškų reikės 5–6 valandų. Gerai ežerų apžvalgai būtinas monoklis, nes atstumai dideli, o su žiūronais galėsite įžiūrėti tik priekrantėje esančius paukščius.

Apžiūrėjus ežerus, rekomenduojama apsilankyti Simno žuvininkystės tvenkiniuose (žr. 49 p.), nutolusiuose vos 3 km į šiaurę nuo Dusios Kojos.

Veisimosi laikotarpis. Vėlyvą pavasarį ir vasaros pradžioje taip pat įdomu aplankyti Dusios ir Metelio apylinkes. Be įprastų vandens ir nendrynų paukščių, Metelio ir Obelijos ežerai garsūs tuo, kad juose kiekvienais metais peri 2–4 rudžių poros. Metelių regioninis parkas – tai vienintelė šių pietų kraštų ančių perėjimo vieta mūsų šalyje.

driven 1,75 km from the hill fort turn right to the small road leading to the lakeside. Beyond 700 m leave your vehicle and walk 400 m to the observation platform ——. Taking this path you are advised to respect the private property on which, upon consent of the owner, in the implementation of the Project the public birdwatching platform was built. This birdwatching point is among the best ones on the Dusia lakeside as at reeds and shallow shores of the Dusios Koja bay abundant waterfowl flocks appear. Near the birdwatching platform Eurasian Coots, Mute, Whooper and Tundra Swans, abundant flocks of Tufted Ducks with occasional Greater Scaups flock. Flocks of Common Goldeneyes, individual Common Pochards, Great Crested Grebes are also observed. In the reeds attentive ear may hear wintering Bearded Reedlings.

The entire route circle — at lakes Dusia and Metelys stretches for 28 km. To observe the lake intently from all the described points will take about 5-6 hours. A monocular is indispensable for birdwatching as distances in the lakes are long and with binoculars you will be able to see only birds at the shores.

After observation of the lakes you are recommended to visit the fishery ponds of Simnas (see page 49) 3 km to north of the Dusios Koja Bay.

Breeding period. An interesting time to visit the vicinity of lakes Dusia and Metelys is late spring and early summer. Besides common waterfowl and reed birds, lakes Metelys and

Upinė žuvėdra (*Sterna hirdundo*)

© Marius Karlonas

Common Tern © Marius Karlonas

Metelio ežero pakrantėje ties apžvalgos bokštu ② girdimas didžiojo baublio balsas, matyti medžiojančios nendrinės lingės, pilkosios žąsys vedžioja jaunikius, o greta besidriekiančioje Kemsinės pievoje galite išgirsti perkūno oželių ir raudonkojų tulikų balsus. Vasarą Širvinto miško medžių viršūnėse kartais pavyksta stebėti ir jūrinį erelį.

Dusios Koja – taip pat svarbi vieta perintiems vandens ir nendrynų paukščiams. Į juos žiūrėti ir jų klausyti patogiu iš paukščių stebėjimo regyklos ⑨. Be didžiųjų baublių, nendrių lingių ir pilkųjų žąsų, čia gyvena plovinės ir ilgasnapės vištelės, ūsuotosios zylės, remezos ir daug kitų vandens bei nendrynų paukščių.

Verta aplankyti ir Bijotų mišką, kuriame Metelių regioninio parko

Obelija are famous for 2-4 pairs of Ferruginous Ducks breeding here each year. The Meteliai Regional Park is the only breeding place of these ducks of southern lands in our country.

On the shores of lake Metelys, at the observation tower ②, voices of Eurasian Bitterns are heard, hunting Western Marsh Harriers are observed, Greylag Geese guide their young; in the adjacent Kemsinė meadow voices of Common Snipes and Common Redshanks are heard. In summer, a birder's eye may catch a White-tailed Eagle on top of trees in the Širvintas forest.

The Dusios Koja bay is also an important site for breeding waterfowl and reed birds. Birdwatching and listening to their sounds is convenient from the birdwatching platform ⑨ built in the implementation of the Project. Besides Eurasian Bitterns, Western Marsh Harriers and Greylag Geese, here Little Crakes and Water Rails, Bearded Reedlings, Eurasian Penduline Tits and many other waterfowl and reed birds live.

The Bijotai forest is worth visiting: the Administration of the Meteliai Regional Park made the Nature Trail, 3,5 km, across the pine and old oak woods. The Nature Trail starts at a swing near the Visitor Centre. Besides common birds, here Middle Spotted Woodpeckers are observed, sometimes birders may be lucky to find White-backed Woodpeckers.

2-3 hour sail around the lake, from the Visitor Centre, by pontoon catamaran is an excellent opportu-

direkcija įrengė 3,5 km ilgio pažintinį taką per pušyną ir seną ąžuolyną. Takas prasideda prie sūpuoklių netoli lankytojų centro. Be įprastų miškų sparnuočių, čia pastebima vidutinių genių, o kartais pavyksta aptikti ir baltnugarį.

Puiki galimybė susipažinti su Dusios ežero vertybėmis ir stebėti vandens paukščius – nuo lankytojų centro 2–3 valandas plaukiant aplink ežerą pantoniniu katamaranu. Laido kapitonas papasakos apie ežerą, aprodys įdomiausias jo vietas, supažindins su ežere aptinkamais sparnuočiais ir kitomis Metelių regioninio parko gamtos vertybėmis. Iš katamarano patogiu apžvelgti miškelį, kuriame ilsisi kormoranai. Ekskursijos rengiamos nuo balandžio iki lapkričio pradžios. Maksimali grupė – 11 žmonių. Valandos kaina darbo dienomis – 30 eurų, savaitgaliais – 50 eurų.

Tel. +370 682 24 359; „Facebook“ – „Kelionės Dzūkų jūra“.

Kiti gyvūnai. Ežeruose aptinkama bebrų, ūdrų, ondatrų. Pakrantėse ir miškuose yra stirnų, briedžių, lapių, miškinių kiaunių, kanadinių audinių, usūrinių šunų ir barsukų. Metelių regioninio parko teritorijoje telkšančiose natūraliose tarpukalvių kūdrosė gyvena baliniai vėžliai.

nity for learning values of lake Dusia and waterfowl watching. The catamaran captain will tell you about the lake, show its most interesting places, provide information concerning birds and other natural values of the Meteliai Regional Park. Sailing provides convenience to overview the small forest where Cormorants prefer to rest. Excursions are available from April to early November, the maximum size of a group – 11 people. Price: EUR 30 per hour on working days, EUR 50 per hour on weekends.

Telephone number: +370 682 24359; Facebook - “Kelionės Dzūkų jūra”.

Other animals. In the lakes European beavers, otters, muskrats are found. At the lakeside and in the forests roe deer, moose, foxes, common martens, Canadian minks, racoon dogs and badgers are observed. In the territory of the Meteliai Regional Park pond turtles live in low lying natural ponds among small hills.